

Monumentnummer*: 521690

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 januari 2001
Kadaster deel/nr 82755/23

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Landgraaf		Landgraaf		Limburg			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Mijn Carlstraat	12			6372 VE	Landgraaf		
Mijn Carlstraat	14			6372 VE	Landgraaf		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Landgraaf		B				392	
Landgraaf		B				393	

Omschrijving**

Inleiding

Dubbele mijnwerkerswoning in Lotharingse stijl, 1913, van het zogenoemde woningtype C. De woning is gesitueerd tussen de panden rondom het centrale pleintje van het Eikske, een groep van 26 mijnwerkerswoningen die werd gebouwd in opdracht van de Maatschappij tot Exploitatie van Limburgsche Steenkoolmijnen Oranje Nassau te Heerlen. Het ontwerp van de woning werd gemaakt door het bouw bureau van deze particuliere mijnonderneming. In deze woninggroep zijn in totaal zes woningtypen vertegenwoordigd (typen A t/m F).

Beide panden werden omstreeks 1957 aan de zijgevel uitgebreid met een douche- en toiletvoorziening van één bouwlaag onder plat. Bij Mijn Carlstraat 12 werd deze aanbouw in 1993 nogmaals vergroot. Vanwege deze gestandaardiseerde uitbreidingen werden de oorspronkelijke entree van het woonhuizen en de buitendeuren van de bijkeukens aan het zicht onttrokken. De oorspronkelijke vrijstaande schuren met buitenprivaten werden in diezelfde periode gesloopt. In de achtertuinen werden aan weerszijden van de erfafscheiding vrijstaande, gecombineerde schuren gebouwd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De aan de zijgevels aangebouwde douche- en toiletvoorzieningen zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang. UITGESLOTEN van bescherming zijn alle overige sedert 1913 gerealiseerde aan- en bijbouwen, met uitzondering van het tot garage verbouwde bakhuis in de tuin van Mijn Carlstraat 12.

Omschrijving

Het oorspronkelijke bouwvolume van de dubbele mijnwerkerswoning werd gebouwd op een in hoofdvorm rechthoekige PLATTEGROND, aan weerszijden voorzien van een rechthoekig uitgebouwde bijkeuken. Het hoofdvolume telt een gedeeltelijke souterrainverdieping, anderhalve BOUWLAAG, alsmede een vliering. De bijkeukens aan weerszijden tellen één bouwlaag. Het hoofdvolume wordt gedekt door een geknikt TENTDAK. Op dit tentdak zijn de gecombineerde topgeveltjes van voor- en achtergevels onder een lessenaarsdakje ingestoken. De uitgebouwde bijkeukens met de aangebouwde toilet- en douche-eenheden hebben een ZADELDAK, dat in dwarsrichting op het hoofdvolume is ingestoken. Bakgoten annex overstekken op houten consoles. De oorspronkelijke houten boeiboorden hebben een eenvoudige ornamentering. Zowel het tentdak als de zadeldaken van beide panden worden gedekt met rode BETONPANNEN. Vernieuwde zoldervensters op de dakvlakken boven de zijgevels. Op de nok van het tentdak is een gecombineerde bakstenen schoorsteen geplaatst, ter vervanging van de hoge schoorstenen boven de hoeken van zij- en achtergevels. Op de hoek van zij- en voorgevel hebben beide panden een vernieuwde, hoge bakstenen schoorsteen.

De woningen waren oorspronkelijk voorzien van segmentboogvormige houten T-VENSTERS (zowel enkel- als meervoudig) met ingedeelde bovenlichten en/of glaspanelen en segmentboogvormige houten souterrainvensters. De oorspronkelijke, segmentboogvormige houten woonhuisDEUREN met zesruits bovenlichten in de zijgevels en de rechthoekige opgeklampte toegangsdeuren van de bijkeukens werden verwijderd vanwege de omstreeks 1957 gerealiseerde zijgevel-aanbouwen. Zowel Mijn Carlstraat 12 als Mijn Carlstraat 14 is inmiddels voorzien van segmentboogvormige houten vensterkozijnen.

De woningen van het type C kenmerken zich in de oorspronkelijke situatie voor wat betreft de MATERIAALTOEPASSING door geprofileerde, gecementeerde gevelkaders: plinten, lisenen, kroonlijsten en getrapte frieslijsten. Tussen deze kaders verdiept geplaatste rode bakstenen gevelvelden met gecementeerde speklagen, aanzet- c.q. sluitstenen en kaderornamenten. Metselwerk in Vlaams verband, oorspronkelijk met knip- en snijwerk in de voegen. Het knip- en snijwerk is gedeeltelijk nog aanwezig, zij het in verweerde toestand. Hardstenen vensterbankplaten, bakstenen vensterdorpels. Sierankers. De VOORGEVEL van de dubbele mijnwerkerswoning Mijn Carlstraat 12-14 is symmetrisch ingedeeld. In de geprofileerde, gecementeerde plint hebben beide panden boven het souterrainvenster een segmentboogvormige rode bakstenen strek. In de eerste bouwlaag heeft Mijn Carlstraat 12 een segmentboogvormig houten venster met bovenlicht en rolluik; Mijn Carlstraat 14 heeft een segmentboogvormig houten venster met bovenlicht en dichtgezet vulstuk. In de gecombineerde topgevel heeft Mijn Carlstraat 12 nog het oorspronkelijke, segmentboogvormige houten T-venster met verticaal ingedeeld bovenlicht (met rolluik); Mijn Carlstraat 14 heeft een segmentboogvormig houten venster met dichtgezet vulstuk.

De voorgevel van de uitgebouwde bijkeuken van Mijn Carlstraat 12 is geheel gecementeerd en heeft een segmentboogvormig houten venster met rolluik. Mijn Carlstraat 14 heeft in de bakstenen voorgevel van de bijkeuken een segmentboogvormig houten vensterkozijn met dichtgezet vulstuk.

Het aanzicht van de ZIJGEVEL van Mijn Carlstraat 12 wordt gedomineerd door de geheel gecementeerde oorspronkelijke bijkeuken onder zadeldak, waarachter omstreeks 1957 een douche- en toileteenheid werd aangebouwd die in 1993 nogmaals werd vergroot.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Genoemde bijkeuken heeft in de zijgevel een segmentboogvormig houten T-venster met rolluik. De zijgevel van het hoofdvolume heeft wordt bekroond door een trapsgewijs uitlopende stucijst. Op de verdieping bevindt zich een niet-authentiek, rechthoekig houten gangvenstertje met rolluik.

De bijkeuken van Mijn Carlstraat 14 heeft in de zijgevel een segmentboogvormig houten vensterkozijn met dichtgezet vulstuk. Voor het overige is het nog zichtbaar gebleven deel van de zijgevel blind.

De ACHTERGEVELS van deze dubbele mijnwerkerswoning zijn voor wat betreft de indeling identiek aan de voorgevels. Mijn Carlstraat 12 heeft in de eerste laag een segmentboogvormig houten vensterkozijn met bovenlicht en rollaag; in de topgevel een nog oorspronkelijk segmentboogvormig houten T-venster met verticaal ingedeeld bovenlicht en horizontaal ingedeelde glaspanelen (met rolluik). Mijn Carlstraat 14 heeft zowel in de eerste laag als de topgevel van de achtergevel een segmentboogvormig houten venster met bovenlicht en dichtgezet vulstuk.

Aan de zuidwestzijde achter het pand Mijn Carlstraat 12 bevindt zich een tot garage verbouwd voormalig BAKHUIS, dat door de bewoners van de gehele woninggroep werd gebruikt. Het bakhuis wordt gedekt door een flauw hellend zadeldak, voorzien van een overstek op houten consoles en gedekt met rode betonpannen. In de zijgevel aan de tuinzijde is het oorspronkelijke segmentboogvormige vensterkozijn vervangen door een rechthoekige houten deur met bovenlicht, waarboven een segmentboogvormige strek met vulstuk. In de korte voorgevel is een recente garagepoort geplaatst. In de zijgevel op de erfafscheiding is, in de thans gedeeltelijk gedichte segmentboogvormige deuropening met segmentboogvormige strek, een rechthoekige opgeklampte houten deur geplaatst. De bakoven is niet meer aanwezig.

Mijn Carlstraat 12 is voor wat betreft de indeling van het INTERIEUR in authentieke staat bewaard gebleven; bij Mijn Carlstraat 14 is op de begane grond het gangdeel met de woonkamerdeuren aan weerszijden verwijderd. Voor het overige is de indeling van het interieur intact.

Waardering

De mijnwerkerswoningen van het Eikske zijn van cultuurhistorische waarde en vertegenwoordigen nationaal belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische ontwikkeling van de mijnstreek sedert het laatste decennium van de 19e eeuw en als specimina van een woonhuistype met een aanzienlijk innovatief karakter.

De woningen zijn van architectuurhistorische waarde vanwege het belang van de Lotharingse bouwstijl in het kader van de nationale architectuurgeschiedenis, vanwege de betrokkenheid van het bouwbureau van de Maatschappij tot Exploitatie van Limburgsche Steenkoolmijnen Oranje Nassau bij het ontwerp, de esthetische kwaliteit als ook vanwege de bijzondere materiaaltoepassing en ornamentiek.

De dubbele woning Mijn Carlstraat 12-14 vormt een belangrijk onderdeel van de woninggroep het Eikske en is vanwege deze situering verbonden met de ontwikkeling van de streek sedert de grootschalige exploitatie van steenkoolmijnen. Beide panden zijn van belang voor het aanzien van zowel de wijk als de gemeente.

De functioneel-ruimtelijke relatie met het voormalige mijnbedrijf Oranje Nassau II is evenwel niet meer aanwezig. Thans is het Eikske gesitueerd in een sedert de mijnsluiting tot ontwikkeling gekomen woongebied.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De dubbele mijnwerkerswoning is in redelijke tot hoge mate gaaf bewaard gebleven en van belang voor zowel de structurele als visuele gaafheid van de gehele woninggroep.

De mijnwerkerswoningen van het Eikske beschikken in nationaal perspectief over een zeer hoge architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Bedrijfs-, fabriekswoning

Functie

Mijnwerkerswoningen